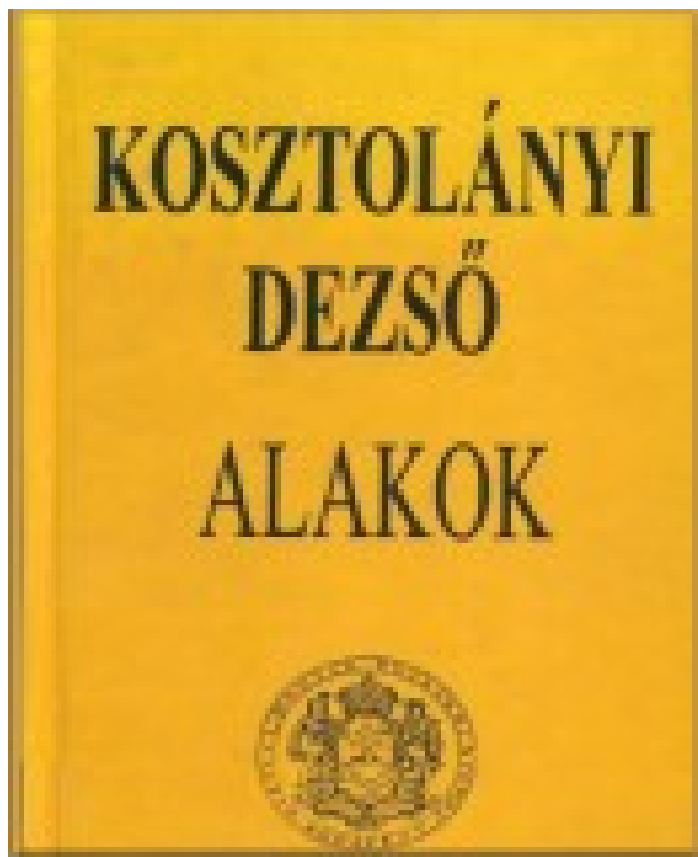

**KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
ALAKOK**

TARTALOM

BÁBA
KATONA
BORBÉLY
CUKRÁSZ
KARDALOSNŐ
PINCÉR
ZSOKÉ
PRIMADONNA
PAP
ÚSZÓMESTER
KALAUZ
MODEL

ASZTALOS
SZEMETES
TÁNCMESTER
TELEFONOS KISASSZONY
SZAKÁCS
GRÓFNŐ
RIKKANCS
DIPLOMATA
MÉRNÖK
REPÜLŐ
CSELÉD
FÉNYKÉPÉSZ
KOLDUS
SÚGÓ
URIASSZONY
RENDŐR
GYÓGYSZERÉSZ
DETEKTIV
CIGÁNY
BOHÓC
ÉKSZERÉSZ
ÍRÓ
SÍRÁSÓ

BÁBA

(Mindenki mosolyog. A nők, akik útbaigazítanak, a férfiak, akik kihajolnak az ablakokból, a gyermekek, akik fölvezetnek hozzá a lépcsőn. De nem valami sértő mosollyal mosolyognak, hanem nyájasan, boldog, testvéri együttérzéssel, bizonyos évezredekre visszanyúló, őseMBERI cinkossággal, érezve, hogy ez aztán az igazi közügy. A bába tisztos, derék hölgy. Kötött kabát. Okuláré az orrán. Szürke haj, természetesen konty. Ötvenesztendő. Szóval nem madám, nem tudós asszony, hanem igazi bába. Emberemlékezet óta budai lakos. Ajtója szemöldökfáján patkó lóg, az szerencsét hoz. Beszélgetésem során az úgynevezett kérdve-puhatolózó módszert alkalmazom, mely abból áll, hogy a problémát úgy keressük meg, mint a bába a kisdedet. Ennek a dialektikának megteremtője Sokrates, kinek az anyja, Pahiranéta, tudvalevőleg bába volt. Egyébként ügyelek arra, hogy a mosdóvízzel ne öntsem ki a csecsemőt is.)

- Dehogy. (Eloszlatok egy félreértést s tovább tiltakozom.) Dehogy, dehogy.

- Mert azt hittem. (Kistáskáját, melyet már kezébe kapott, leteszi.)

- Csak érdeklődöm.

- Vagy úgy. Hát érdekes ez? (Mosolyog és tűnődik a látogatás furcsaságán.) Huszonöt éve működöm. Tizennégyéves koromban a szüleim elhaltak, a nagynéném - az is szülésznő volt,

Isten nyugosztalja - magához vett, vidékre, ott szerettem meg a mesterségemet. Nagybátyám fizetőpincér volt. Mind a ketten éjjel dolgoztak. Előbb az tetszett, hogy sokáig fenn lehet maradni, virrasztani, éjszakázni. A boldogult tanár mindig mondta: "meglátják, ebből jó bába lesz".

- Hány iskolát járt?

- Egyet se.

- De írni-olvasni tud?

- A cégtáblákról, föliratokról tanultam meg.

- Sok dolga van?

- Azelőtt naponta négy-öt eset. Most - elvétele - egy, kettő. Az utcán szülnék. (Rosszalólag.) Ez a legújabb divat. Utcán, kávéházban. Ma is négyet szállítottak be a mentők, a csecsemőkkel együtt. Aztán legtöbben, még a szegények is, ha csak tehetik, a klinikára mennek.

- És babonások?

- De mennyire.

- Például. Érdekel. (Az emberiség az Élet két titkos kapuját, a Születést és a Halált mindig rejtelmes mesékkel veszi körül, mert nem talál rá észszerű magyarázatot.)

- Sok mindenféle ördögösségben, bűbájban hisznek. Hiába beszélek, nem lehet kiverni fejükből. (Unszolom, hogy mondjon néhányat, de eleinte mentegetőzik.) Ezek csak olyan babonások.

- Mégis.

- Hogy naplemente után nem szabad a kötélben ruhának lenni.

- Nem is oly ostobaság. Legalább a szoba levegője nem lesz nyirkos. (Modern egészségtan.)

- Meg hogy este hét után senkinek se szabad bemenni a gyermekágyashoz, mert elveszi a gyermek álmát.

- Minek is zavarják. (Nem kényelmesebb és praktikusabb egy túlvilági hiedelemre hivatkozni, mint mindenki számára külön udvarias hazugságokat kieszelni?)

- De engem se engednek be hét után. Aztán a szoptató nő ágyára tilos leülni. Aki odaül, az elszívja a tejét, annak egyszerre megdagad a melle, akár nő az illető, akár férfi.

- Ezzel is csak a tisztaságra vigyáznak. (Simmelweis igazsága, ősi alakban.)

- Burokban születni még mindig szerencse. Bevarrják a burkot a gyermek kabátkájába, akkor egész életében semmi szerencsétlenség se éri. Amihez hozzáfog, sikerül.

- Ha hisz benne, sikerül is.

- (Vállat von.) Vannak még cifrábbak is. Az asszonyok "keresetlen" szalaggal kötik át combjukat, hogy könnyebb legyen a szülésük. De a szalag csak úgy jó, ha véletlenül találják, ha az útszélről szedik föl. A boltban vásárolt, az otthoni nem ér semmit. Kulccsal nyomkodják ágyékukat. Törkölypálinkát állítanak ágyuk alá, hogy meginduljon a tejük. Az újszülöttek körmeit világért se vágnák le ollóval.

- Miért?

- Mert akkor tolvaj lesz a gyerekből. Körülrágják, leharapdossák a körmeit. Persze a kicsike körömgulladásra kap.

- És a boszorkány?

- Az kicseréli a gyermekeket. Néhányszor torzszülöttet "fogtam". (Ez a szakkifejezés.) Farkastorkú, nyúlszájú, hatujjú csecsemőket. Megfürösztöttem, tisztába raktam őket, betettem a bölcsőbe. De akkor éktelen sivalkodással rám támadtak az öreganyók, hogy én vagyok mindennek az oka. Elfelejtettem tudniillik a sarokba állítani a fölfordított seprőt s közben a boszorkány besurrant, ellopta az ép gyermeket és a torzat csempészte helyébe.

- A gólyamese?

- Na, az az egyetlen mese, amiben ma már senki se hisz.

- És kit várnak a szülők?

- A férfiak mindig fiút. Ha azt mondják, hogy lányt, akkor is. A nők nem bánják, ha fiú, ha lány, nekik szegényeknek mindegy. De a férfiak. Multkor is egy házamnál. A férj ott strázsált az ajtónál és hogy a baba meglett, elkiáltotta magát: "fiú, hallom a sírásáról." Aztán kijöttem a fürdőszobából, kezébe adtam. Az pedig elmondott mindennek, hogy kicseréltem, hogy nem lehet lány, hiszen egészen úgy sírt, mint a fiú. (Nevet.) Mintha a lány nem volna ember.

- Nincs kormányozható gólya?

- Egy páciensem két évvel ezelőtt elutazott Franciaországba, megvizsgáltatta magát a párizsi doktorokkal, meg is állapították, a szívhangokról, hogy biztosan fiú. Olyan gyönyörű kislánya született, hogy a csodájára jártak.

- A rokonok milyenek?

- Az asszonyokkal van a legtöbb baj. A szomszédasszonyokkal, a komaasszonyokkal. Úgy körülveszik a gyermekágyasokat, mint Éva anyánkat. (Ő mondta így.) Mindig segíteni akarnak.

Én bizony kizavarom őket. Meg a nagymamák. Azok ma se engednek a negyvennyolcból, agyonetetik az újszülöttet, teába áztatott kiflivel traktálják, mert az ő idejükbe az volt szokás, aztán csodálkoznak, hogy a kisbaba hány, köpköd. Mert a mai gyermekek gyomra már nincs vasból, azok is olyan idegesek, mint a szüleik.

- Örülnek nekik?

- Megesett az is, hogy odajött hozzám az asszony anyja s megkért, - de nem tréfaságból, hanem komolyan - hogy fojtsam meg, én értek hozzá. Gyűlölte a vejét, mert szegény volt. Multkor egy asszonynak a tizenharmadik gyermeke született. Egy rongy nem sok, annyija se volt. Én vittem neki pár ingecskét, pelenkát. Nagy a nyomorúság.

- És a bábák?

- Mi is küszködünk, kérem. Nem is igen mennek már erre a pályára. Pedig. (Elgondolkozik.) Ha újra a világra születnék, megint csak bába lennék. Nincs ennél szebb pálya.

(A néni kezei elégedetten, önérzetesen összekulcsolja két erős kezét az ölében. Olyan, mint valami régi kép egy régi meséskönyvben. Nézem őt s arcomon föltetszik az a nyájas, boldog, testvéri mosoly, melyet künn láttam az emberek arcán. Mennyi paszita emléke tekint le róla, mennyi öröm, tapasztalat, emberismeret. Biztos, ősi, megnyugtató. Ő az élet titokzatos sáfárja.)

forrás és folytatás:

<http://mek.oszk.hu/00700/00741/>